

فرماندهی کل قوا
کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

بسم الله الرحمن الرحیم

«مسئله پدافند غیرعامل مسئله بسیار مهمی است و حرور روزی که می گذرد بر اهمیت پدافند غیرعامل افزوده می شود، یعنی شیوه های تهاجم دشمنان به نحوی است که پدافند در مقابل آنها در قالب پدافند غیرعامل کاملاً پیچیده و مهم و علمی و همه جانبه است.»
مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) - ۱۳۹۷/۰۸/۰۶

«کارکردها (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور بر ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرجع تصمیم گیری در حوزه پدافند غیرعامل کشور است که تقسیمات آن با ابلاغ رئیس کارکردها مزبور، برای همه دستگاه های لشکری، کشوری، بخش دولتی و عمومی غیردولتی لازم الاجراست...»
قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور (۱۴۰۲/۰۶/۱۲)

تصویب نامه

وزیر محترم کشور

وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی

معاون محترم هماهنگ کننده ستاد کل نیروهای مسلح

رئیس محترم سازمان پدافند غیرعامل کشور

سلام علیکم

باصطلاحات بر محمد و آل محمد و احترام؛ به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ تشکیل گردید و در جهت تسری الزامات قانون فوق الذکر، پیشنهاد آن سازمان مبنی بر ابلاغ مجدد نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل کشور - مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۲۲۱۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۵ - را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل کشور

مقدمه

بروز تهدیدات نوین و نوپدید در عرصه بین الملل ایجاب می کند تا در حفظ و تامین منافع ملی دقت لازم را داشته و همواره برای مقابله با عملی شدن هرگونه تهدید و شرایط اضطراری و یا مواردی که منافع ملی را به مخاطره می اندازد آمادگی داشته باشیم؛ حفظ و ارتقاء آمادگی ها در دو بخش سرمایه های انسانی و تجهیزاتی و تداوم کارکرد زیرساخت های حیاتی و حساس کشور در شرایط اضطراری از ضروریات تحقق اهداف پدافند غیرعامل می باشد که دستیابی به این مهم نیازمند برنامه ریزی، همکاری و مشارکت کلیه بخش های دولتی و غیردولتی در تمام سطوح کشور است. به این دلیل و در راستای صیانت از مردم، حفاظت از زیرساخت ها و پاسخ و مقابله با شرایط اضطراری، نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل کشور، به منظور مدیریت مخاطرات و کاهش سطح آسیب پذیری ها در زیرساخت های حیاتی، حساس و مهم و افزایش تاب آوری تهیته و تدوین گردیده است. بدیهی است اجرایی شدن نظام مذکور با همکاری و مشارکت و حضور موثر همه دستگاه های اجرایی و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در تمام سطوح، امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

- ۱) کمیته دائمی: کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۲) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۳) قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل: به ساختار عملیاتی سازمان اطلاق می شود که در تابعیت ستادکل نیروهای مسلح می باشد و ماموریت های عملیاتی سازمان را با هماهنگی و تعامل بخش های کشوری و لشکری هدایت و راهبری می کند.
- ۴) نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل: سند عملیاتی قرارگاه عملیاتی که در آن به تعیین نقش ها و وظایف و روابط و نحوه تعامل بخش های مختلف عملیات پدافند غیرعامل، مسئولیت دستگاه های اجرایی، چگونگی تحقق اهداف و اجرای مأموریت حوزه پدافند غیرعامل در سطوح مختلف عملیاتی و قرارگاه های عملیاتی پدافند غیرعامل (قرارگاه های پدافند سایبری، پدافند زیستی، پدافند شیمیایی، پدافند پرتوی و پدافند مردم محور) می پردازد.
- ۵) حوزه های عملیاتی پدافند غیرعامل: نظام عملیاتی پدافند غیرعامل شامل پدافند زیستی، شیمیایی، سایبری، الکترونیک و الکترومغناطیس، مردم محور، پرتوی، نظامی و ترکیبی و سایر اقدامات عملیاتی پدافند غیرعامل در برابر انواع تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می باشد.
- ۶) بهنه حیاتی: بخشی از فضای سرزمینی که مجموعه ای از زیرساخت های حیاتی یا حساس در آن مستقر بوده و ممکن است بین دو یا چند استان یا شهرستان مشترک باشد؛ مانند منطقه انرژی پارس جنوبی و عسلویه
- ۷) پدافند غیرعامل در عمق: یک استراتژی دفاعی و پدافند غیرعاملی مبتنی بر ایجاد لایه های متعدد پدافندی در زیرساخت ها برای کند کردن اقدامات دشمن و تاخیر در توقف کارکردهای اساسی زیرساخت های با اهمیت است، در این استراتژی هرچه دفاع از لایه های عمیق تر انجام شود موفقیت دشمن به تعویق افتاده و زمان برای انجام اقدامات خودی بیشتر می شود.

ماده ۲- مبانی استنادی

- ۱) رهنمودها، احکام، منویات و تدابیر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- ۲) سیاست های کلی نظام در موضوع پدافند غیرعامل ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- ۳) قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۴) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۵) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران
- ۶) آئین نامه های مرتبط هیات وزیران
- ۷) دستورالعمل هم افزایی و تعامل نیروهای مسلح با سازمان پدافند غیرعامل کشور

ماده ۳- حوزه شمول

- دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، سازمان های لشکری، شرکت های خصوصی و آحاد مردم را در برمی گیرد.
- تبصره ۱- در راستای حفظ منافع ملی و در چارچوب توافق نامه های مشترک و بین المللی با سایر کشورها این سند می تواند خارج از قلمرو جمهوری اسلامی ایران را نیز پشتیبانی کند.
- تبصره ۲- بمنظور حفظ و ارتقاء کارآمدی و اثربخشی این نظام نامه، این سند در مقاطع زمانی پنج ساله مورد بازنگری و روزآمدی قرار می گیرد.

ماده ۴- هدف از تدوین این سند

- ۱) تبیین اصول، قواعد اساسی و رویکردهای عملیاتی پدافند غیرعامل
- ۲) تعیین ماموریت ها، نقش ها، وظایف و تنظیم روابط اجرایی و ارتباطات عملیاتی با حداکثر هماهنگی و هم افزایی با دستگاه های اجرایی و نیروهای مسلح

۳) ترسیم الگوی فرماندهی و ساختار قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل در سطوح مختلف عملیاتی جهت انجام انواع عملیات پدافند غیرعامل برابر چرخه عملیات پدافند غیرعامل (پیوست) و زیرنظام‌های آن
۴) تعیین وضعیت‌های عملیاتی پدافند غیرعامل در بخش کشوری بصورت هماهنگ با نظام دفاعی کشور

ماده ۵- اصول اساسی عملیات پدافند غیرعامل

- ۱) تسهیل عملیات مشترک
- ۲) صیانت و دفاع از مردم
- ۳) اشراف اطلاعاتی
- ۴) وحدت فرماندهی
- ۵) مدیریت هوشمند مخاطرات ناشی از تهدیدات
- ۶) تاب‌آوری و تداوم کارکردهای ضروری
- ۷) آمادگی پدافندی

ماده ۶- تهدیدات مفروض برای این سند

در این نظام‌نامه، تهدیدات زیر در چارچوب اساسنامه سازمان، بعنوان تهدیدات پایه معرفی می‌شوند؛

- الف) تهدیدات شیمیایی
- ب) تهدیدات پرتوی
- ج) تهدیدات زیستی
- د) تهدیدات سایبری
- ه) تهدیدات نظامی
- و) الکترونیکی و الکترومغناطیسی

بصره- این نظام‌نامه سایر تهدیدات نوین و نوپدید با منشاء دشمن و ترکیبی از آنها که در آینده با آن مواجه خواهیم شد را نیز شامل می‌شود.

ماده ۷- اهداف عملیاتی نظام پدافند غیرعامل

هدف کلان عملیات پدافند غیرعامل، صیانت و حفاظت و دفاع غیرعامل از پهنه سرزمینی، زیرساخت‌ها و مردم است که تحقق آن، مستلزم دستیابی به اهداف عملیاتی زیر می‌باشد؛

- ۱) صیانت و دفاع از مردم در برابر تهدیدات،
- ۲) حفظ و تداوم کارکردهای اساسی زیرساخت‌های مرتبط با مردم،
- ۳) رصد، پایش، تشخیص، هشدار و اشراف اطلاعاتی نسبت به تهدیدات،
- ۴) حفظ و ارتقاء آمادگی زیرساخت‌ها و مردم در برابر تهدیدات،
- ۵) دفاع غیرعامل سرزمینی از پهنه‌های حیاتی زیرساختی کشور،
- ۶) طرح‌ریزی و راهبری اجرای عملیات مقابله و پاسخ اضطراری جامع و ترکیبی،
- ۷) سازماندهی ساختارهای پدافند غیرعامل و ارتقاء هماهنگی و هم‌افزایی عملیات مشترک نظامی و غیرنظامی،
- ۸) هماهنگی عملیاتی بین دستگاهی و راهبری و هدایت تجمیعی انواع عملیات‌های پدافند غیرعامل و پدافند نوین و ترکیبی در سطوح مختلف،

ماده ۸- مأموریت قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل

قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل مأموریت دارد با سازماندهی، طرح‌ریزی، برنامه‌ریزی، راهبری، هدایت و هماهنگی و هم‌افزایی کلیه ظرفیت‌های عملیاتی کشوری و لشکری، در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی، شهرستانی و دستگاهی اجرای اقدامات ذیل را برابر چرخه عملیات پدافند غیرعامل (پیوست) راهبری کند:

- ۱) طرح‌ریزی و هدایت انواع طرح‌های عملیاتی پدافند غیرعامل کشور،
- ۲) هدایت برنامه‌های آموزشی، تمرینی و رزمایشی دستگاه‌های اجرایی در جهت نیل به آمادگی‌های دفاعی،
- ۳) رصد و پایش، برآورد تهدیدات و مخاطرات علیه بخش‌های غیرنظامی کشور،
- ۴) سازماندهی سامانه فرماندهی و کنترل حوزه‌های عملیاتی پدافند غیرعامل،
- ۵) نظارت، بازرسی و بازدید عملیاتی به منظور کشف آسیب‌پذیری‌ها،

ماده ۹- تدبیر عملیاتی

قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل در یک پیوستگی و انسجام با حوزه کشوری و لشکری با راهبری و هدایت عملیاتی دستگاه‌های اجرایی و در راستای تدابیر و سیاست‌های دفاعی و امنیتی کشور نسبت به اقدامات عملیاتی پیشگیرانه و مقابله و پاسخ، صیانت از مردم، حفاظت از سرمایه‌های با اهمیت و پدافند نوین در چهارچوب عملیات پدافند غیرعامل با بسیج منابع ملی انسانی و مادی کشور در سه مرحله قبل، حین و بعد از بحران، در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی، شهرستانی و دستگاهی بر اساس وضعیت‌های عملیاتی ابلاغی اقدام می‌کند.

ماده ۱۰- قواعد اساسی و ملاحظات عملیات پدافند غیرعامل

۱) مدیریت دارایی‌ها، مخاطرات و پیامدها	۷) تقسیم‌بندی عملیاتی پدافند سرزمینی
۲) کنترل هم‌افزایی تهدیدات	۸) تمرکز بر مراکز حیاتی، حساس و مهم
۳) کنترل هم‌افزایی آسیب‌پذیری‌ها و وابستگی‌های متقابل	۹) هم‌افزایی لایه‌های دفاع عامل و پدافند غیرعامل
۴) کنترل و مدیریت تخریب‌آبشاری و تاخیر در لایه‌های پیامدی	۱۰) هم‌افزایی مولفه‌های دفاع ترکیبی
۵) کنترل و کاهش پیامدهای آسیب‌رسان به مردم	۱۱) مصون‌سازی در برابر تهدیدات درون‌زا
۶) توسعه قابلیت تاب‌آوری، تداوم کارکرد، بازیابی، بازسازی، بازتوانی	۱۲) پدافند غیرعامل در عمق

ماده ۱۱- انواع عملیات پدافند غیرعامل

الف) **عملیات حفاظت از زیرساخت:** مجموعه تدابیر و اقدامات پدافند غیرعاملی است که توانایی و آمادگی عملیاتی زیرساخت و تداوم کارکردهای آن و دستگاه‌های اجرایی مسئول را برای پاسخ موثر به حوادث و سوانح ناشی از تهدیدات سایبری، شیمیایی، زیستی، پرتوی و نظامی افزایش می‌دهد بطوری‌که زیرساخت و فعالیت آن حفظ گردیده و خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل می‌رساند.

ب) **عملیات صیانت از مردم یا دفاع غیرنظامی (پدافند مردم‌محور):** به مجموعه اقدامات و تدابیر در حوزه مردم و زیرساخت‌های خدمات‌رسانی و تامین‌کننده نیازهای اساسی مردم با هدف صیانت و حفاظت از جان و مال مردم، ارتقاء آستانه تحمل مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از جنگ، پایداری و استمرار تامین نیازمندی‌های ضروری آن‌ها، اطمینان‌بخشی، آرامش‌بخشی و افزایش همگرایی مردم و حاکمیت اطلاق می‌شود.

ج) **عملیات پاسخ و مقابله غیرعامل:** مجموعه اقدامات و برنامه‌های عکس‌عملی بمنظور مقابله با حادثه و پیامدهای آن از قبیل محدودسازی منطقه عملیات و کنترل پیامدها، هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات‌وامداد، تامین امنیت و نظایر آن، متناسب با ویژگی‌های هر حادثه ناشی از تهدیدات انسان‌ساخت می‌باشد.

د) **عملیات پدافندی تداوم کارکرد و برگشت‌پذیری:** مجموعه اقداماتی که توانایی یک نظام، جامعه، دستگاه‌اجرایی و یا زیرساخت در معرض مخاطرات، را برای ایستادگی، تحمل، سازگاری و حفظ کارکرد، تطبیق و برگشت‌پذیری در برابر حوادث و تهدیدات ارتقاء می‌دهد را عملیات تداوم کارکرد گویند.

ه) **عملیات پدافند رسانه‌ای و آرامش‌بخشی:** به استفاده هدفمند و برنامه‌ریزی شده از تبلیغات و سایر عناصر رسانه‌ای در جهت آگاهی‌بخشی، آرامش‌بخشی، اطلاع‌رسانی و تأثیرگذاری بر روی فکر، ذهن، باور، مواضع و رفتار مردم به‌منظور مقابله با هم‌افزایی پیامدهای امنیتی مردمی بواسطه عملیات رسانه‌ای دشمن و آرامش‌بخشی به مردم و در جهت پشتیبانی از تحقق سیاست‌ها و اهداف طرح‌های عملیاتی پدافند غیرعامل اطلاق می‌شود.

و) **عملیات پدافند نوین:** به مجموعه اقدامات پدافند غیرعاملی که در زمینه مصون‌سازی، آمادگی، پاسخ و مقابله با تهدیدات شیمیایی، زیستی، پرتوی، سایبری و نظامی انسان‌ساخت و سایر تهدیدات نوین با منشاء دشمن و جلوگیری از هم‌افزایی با

سایر مخاطرات و محدودسازی پیامدهای احتمالی انجام می‌شوند و باعث کاهش اثرات تهدیدات و محدودسازی دامنه پیامدهای مخرب آن می‌گردد، عملیات پدافند نوین گفته می‌شود.

ز) **عملیات پدافند ترکیبی:** به مجموعه اقدامات ترکیبی پدافند غیرعامل برای مصون‌سازی، آمادگی، پاسخ و مقابله با وقوع همزمان و هدفمند دو یا چند تهدید از حوزه‌های مختلف نظامی، زیستی، پرتوی، شیمیایی، سایبری و فناوری‌های نوپدید و سایر حوزه‌ها (تهدید ترکیبی) باشد، اطلاق می‌گردد.

ماده ۱۲- رویکردهای عملیاتی پدافند غیرعامل

الف) **رویکرد عملیاتی پیش‌بینانه:** رویکرد عملیات پیش‌بینانه شامل اقداماتی از قبیل رصد و پایش، مراقبت و تشخیص زودهنگام (قبل از وقوع) تهدیدات و اقدامات دشمن به منظور **عدم غافلگیری و ایجاد آمادگی برای رویارویی.**

ب) **رویکرد عملیاتی پیش‌گیرانه:** رویکرد عملیات پیش‌گیرانه اقداماتی شامل برطرف کردن آسیب‌پذیری‌ها و نقاط ضعف، کنترل و ارتقاء آمادگی‌ها بمنظور **کاهش غافلگیری و برطرف کردن آسیب‌پذیری‌های عمده و ارتقاء آمادگی‌های مقابله‌ای** می‌باشد.

ج) **رویکرد عملیاتی پیش‌دستانه:** مجموعه‌ای از اقدامات عملیاتی است که با هدف **برهم زدن تمرکز و انصراف دشمن از اقدام و تحمیل** اراده خودی بر آن و دستیابی به شرایط و موقعیت‌های بهتر برای نیروهای خودی انجام می‌گیرد.

ه) **رویکرد عملیاتی مقابله:** به مجموعه اقدامات و عملیاتی که در زمان وقوع حادثه و حمله انجام می‌شود و شامل پاسخ به حمله و کنترل حادثه و پیامدهای آن می‌باشد. در این وضعیت احتمالاً **غافلگیری حادثه شده** یا بر اساس طرح‌ریزی از قبل اقدام می‌شود و واحدهای خودی مجبور به واکنش مقابله‌ای هستند.

و) **رویکرد عملیاتی عکس‌العملی:** این رویکرد پس از غافلگیر شدن، حین یا پس از حادثه به صورت عکس‌العملی اتفاق می‌افتد این رویکرد منجر به اقداماتی عکس‌العملی و انفعالی با اثر کم و با **محوریت برگشت‌پذیری به شرایط اولیه و کاهش پیامدها و ضایعات و خسارات** انجام می‌گیرد.

ماده ۱۳- راهبردهای عملیاتی پدافند غیرعامل

۱) سازماندهی عملیاتی و طرح‌ریزی و نهادینه‌سازی ساختارها و برنامه‌های عملیاتی پدافند غیرعامل سرزمینی به منظور ایجاد هم‌پایی عملیاتی با سیاست‌های دفاعی کشور،

۲) نهادینه‌سازی برنامه‌های عملیاتی تداوم کارکردها و پیاده‌سازی، تمرین و رزمایش آنها به‌منظور تضمین تداوم کارکردهای اساسی و برگشت‌پذیری،

۳) سازماندهی و نهادینه‌سازی برنامه‌های عملیات پدافندی در حوزه‌های پاسخ و مقابله در برابر تهدیدات با بکارگیری راهبردهای عملیاتی انواع عملیات‌های پدافند غیرعامل،

۴) سازماندهی و تهیه و نهادینه‌سازی برنامه‌های عملیاتی طراحی، آموزش، تمرین و رزمایش و حصول به آمادگی حداکثری و توانمندسازی مدیران، کارشناسان و آحاد مردم در ذات برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی و ارتقاء دائمی آمادگی‌ها،

۵) مدیریت و کاهش مخاطرات^۱ CBRNE و کنترل و جلوگیری از هم‌افزایی با سایر مخاطرات،

۶) تاکید بر طرح‌های خودحفاظتی در زیرساخت‌ها و دستگاه‌ها بعنوان دفاع نقطه‌ای ذاتی با ساختارسازی و تعیین نقش‌ها،

۷) سازماندهی سامانه‌های عملیاتی و کنترل و هشدار ملی، منطقه‌ای، استانی و شهرستانی بصورت سلسله‌مراتبی در بخش‌های کشوری و لشکری در حوزه پدافند غیرعامل،

۸) ارتقاء سطح و کیفیت عملیات پدافند غیرعامل با بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های علمی و فناوری‌های نوین متناسب با شناسایی و احصاء تهدیدات جدید و آسیب‌پذیری‌ها و ارتقاء

آمادگی‌ها،

۹) بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بسیج، جهادی، سازمان‌های مردم‌نهاد، سازمان‌های امدادی کشوری بعنوان کمک مستقیم و نیروهای مسلح بعنوان عمل‌کلی (متناسب با دستورالعمل‌های ابلاغی) در حوزه پدافند نوین CBRNE متناسب با آمایش سرزمینی موجود مراکز پرخطر و صنعتی کشور،

۱۰) نهادینه‌سازی و تولید اسناد عملیاتی و هادی در راستای اجرای نظام عملیاتی پدافند غیرعامل از طریق تدوین و ابلاغ دستورالعمل‌ها و آئین‌نامه‌های اجرایی و آموزش و پیاده‌سازی آنها،

۱۱) سازماندهی ساختارهای فرماندهی مشترک نظامی و غیرنظامی بنا به نیاز و تعریف سازوکارها، وضعیت‌ها، سطوح، نظامات، الزامات، آموزش‌ها، تمرین و رزمایش و پیاده‌سازی آنها،

۱۲) روزآمدسازی مداوم ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری جهت حفظ آمادگی برای پاسخ سریع به تهدیدات،

ماده ۱۴ - وضعیت‌های عملیاتی

وضعیت‌های عملیاتی پدافند غیرعامل عبارتند از: وضعیت سفید، وضعیت زرد، وضعیت نارنجی و وضعیت قرمز (الف) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط **وضعیت سفید** قلمداد می‌گردد:

۱) شرایط عادی یا تحت کنترل می‌باشد و پیامد خاصی متصور نیست.

۲) احتمال وقوع تهدیدات و تهاجم دشمن در این وضعیت، ضعیف یا خیلی ضعیف است.

(ب) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط **وضعیت زرد** قلمداد می‌گردد:

۱) احتمال وقوع تهدید از کم تا متوسط احساس می‌شود.

۲) امکان کنترل و پیشگیری از توسعه تهدید وجود دارد و پیامدها، قابل کنترل به نظر می‌رسند.

(ج) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط **وضعیت نارنجی** قلمداد می‌گردد:

۱) احتمال وقوع تهدید زیاد یا قریب الوقوع است.

۲) پیامدهای تهدید در این وضعیت گسترش یافته و خسارت، تلفات، اختلال و آسیب به زیرساخت‌های حائز اهمیت به احتمال زیاد متصور است و کنترل تهدید نیازمند آمادگی و بسیج منابع و تجهیزات می‌باشد.

۳) اعلام وضعیت در این شرایط برای دستگاه‌های اجرایی و زیرساخت‌ها انجام می‌شود.

(د) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط **وضعیت قرمز** قلمداد می‌گردد:

۱) تهدید در آستانه وقوع بوده و احتمال آن خیلی زیاد است و دستگاه‌های اجرایی در حالت آماده برای مقابله قرار می‌گیرند.

۲) اقدامات دشمن با استفاده از جنگ ترکیبی با هدف برهم‌زدن امنیت، بصورت پنهان به اجرا گذاشته شده است.

۳) در این شرایط اعلام وضعیت اضطراری به صورت عمومی اطلاع‌رسانی می‌شود.

(ه) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط **وضعیت قرمز ۲** قلمداد می‌گردد:

۱) وقوع تهدید قطعی یا در حال وقوع است.

۲) پیامدهای تهدید گسترده و فراگیر شده و طرح‌های عملیات پاسخ و مقابله اجرا می‌شوند.

۳) اقدامات دشمن با استفاده از تمام توان به منظور سلب امنیت و تخریب و ازکار انداختن زیرساخت‌های حائز اهمیت بصورت آشکار در ابعاد گسترده به اجرا گذاشته شده است.

جدول تطبیق وضعیت های عملیاتی نیروهای مسلح و پدافند غیرعامل

وضعیت م.ن	اقدام عملیاتی م.ن	وضعیت عملیاتی پدافند غیرعامل	اقدام در دستگاه کشوری	مرجع تصویب وضعیت در سطح ملی	مرجع تصویب وضعیت در سطح استانی	مرجع تصویب وضعیت در سطح شهرستان
سفید	فعالیت جاری	سفید	تداوم اقدامات جاری و هوشیاری	شاک	شورای تامین استان	شورای تامین شهرستان
زرد	رصد و پایش و آمادگی	زرد	هشداردهی، ارتقاء هوشیاری و کنترل های معمول	شاک	شورای تامین استان	شورای تامین شهرستان
قرمز ۱	ارتقاء آمادگی ها	نارنجی	تشدید کنترل ها، فراخوان کارکنان، آمادگی برای پاسخ	شاک	شورای تامین استان	شورای تامین شهرستان
قرمز ۲	آمادگی برای درگیری و درگیری محدود	قرمز ۱	آمادگی اجرای طرح های عملیاتی پاسخ و مقابله	شعاع	شاک	شورای تامین استان
قرمز ۳	درگیری و مقابله	قرمز ۲	توقف فعالیت و اجرای واکنش های نهایی (تخلیه، رهاسازی و ...)	شعاع	شاک	شورای تامین استان

تعیین وضعیت ها و اعلام شروع و خاتمه شرایط اضطراری در سطوح شهرستان، استان و ملی به ترتیب زیر انجام می شود:

- الف)** به دنبال وقوع تهدیدات در قلمرو شهرستان، فرماندار بعنوان فرمانده قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل شهرستان، ضمن اطلاع رسانی به استاندار، در صورت لزوم اعلام شرایط اضطراری می کند و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران را برعهده می گیرد، فرماندار در صورت رفع شرایط اضطراری، خاتمه آن را اعلام می کند.
- ب)** در صورتی که فرماندار، شدت حادثه را فراتر از ظرفیت پاسخ شهرستان محل وقوع آن تشخیص دهد، مراتب را به استاندار گزارش می دهد؛ استاندار ضمن اطلاع رسانی به رئیس سازمان، فرماندهی قرارگاه پدافند عملیاتی پدافند غیرعامل در استان را برعهده می گیرد و در صورت رفع شرایط اضطراری، خاتمه آن را اعلام می کند.
- ج)** در صورتی که استاندار، شدت حادثه را فراتر از ظرفیت پاسخ استان محل وقوع آن تشخیص دهد، مراتب را به وزیر کشور گزارش می دهد؛ وزیر کشور فرماندهی قرارگاه پدافند عملیاتی پدافند غیرعامل کشور را برعهده می گیرد و در صورت رفع شرایط اضطراری، خاتمه آن را اعلام می کند.
- د)** مدیریت، پایش و راهبری اداره امور مردم و صیانت از سرمایه های انسانی در بحران های ملی که پاسخ به آنها نیاز به بسیج کلیه منابع و ظرفیت های سراسر کشور و درخواست کمک بین المللی دارد، برعهده رئیس جمهور می باشد، در صورت نیاز به ظرفیت و توانمندی نیروهای مسلح در پاسخ به بحران، بکارگیری نیروی انسانی، منابع و امکانات حوزه لشکری در مدیریت و رفع شرایط اضطراری، براساس ضوابط ابلاغی ستادکل نیروهای مسلح و آئین نامه بند (ص) ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور اقدام می شود. در بحران سطح ملی اعلام شروع و خاتمه شرایط اضطراری با رئیس جمهور است.

بصره ۱- اعلام بی درنگ وضعیت عملیاتی در شرایط بروز ناگهانی تهدیدات نظامی - امنیتی از طریق فرمانده نظامی همسطح به مسئول بخش غیرنظامی همتراز انجام می شود.

بصره ۲- به منظور هماهنگی بین دستگاه های لشکری و کشوری در تعیین و اعلام وضعیت های عملیاتی، سازمان موظف است جدول تناظر وضعیت های عملیاتی و اقدامات اجرایی در حوزه های کشوری را بصورت تفصیلی ظرف ۳ ماه، تهیه و ابلاغ کند.

ماده ۱۵- فرماندهی و ساختار قرارگاه

فرماندهی قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل به سه دسته، بشرح زیر تقسیم می شود:

- ۱) فرماندهی نظامی:** ساختاری نظامی است که به منظور فرماندهی و بکارگیری، هدایت و طرح ریزی عملیاتی بین نظامیان در سطوح مختلف تشکیل و اقدام می نماید. این قرارگاه در سلسله مراتب نیروهای مسلح بر اساس ضرورت تشکیل و عملیاتی می گردد.

۲) **فرماندهی غیرنظامی:** ساختاری غیرنظامی است که به منظور فرماندهی و طرح ریزی، هدایت و راهبری عملیات بخش غیرنظامی کشور تشکیل و عملیات مذکور را هدایت و اجرا می نماید. این قرارگاه ها در چارچوب نظام عملیاتی و نظام های تخصصی مصوب کمیته دائمی و سازمان تشکیل و عملیاتی می گردند.

۳) **فرماندهی مشترک:** ساختاری است عملیاتی که به منظور فرماندهی و ایجاد هماهنگی و هم افزایی عملیاتی بین رده های نظامی و غیرنظامی در سطوح مختلف تشکیل می شود. فرمانده این قرارگاه می تواند از میان فرماندهان نظامی و یا مسئولین غیرنظامی بنا به شرایط منصوب شود.

در صورت نیاز به ظرفیت و توانمندی نیروهای مسلح در پاسخ به شرایط اضطراری، بکارگیری نیروی انسانی، منابع و امکانات تخصصی حوزه لشکری در مدیریت و رفع شرایط اضطراری، براساس ضوابط و مقررات و دستورالعمل های نیروهای مسلح اقدام خواهد شد و یگان ها و بخش های تخصصی نیروهای مسلح می تواند در کنترل فرمانده عملیات پدافند غیرعامل در سطوح زیر قرار گیرند.

سطوح	فرمانده	جانشین	ساختار
ملی	وزیر کشور	رئیس سازمان	قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل
استان	استاندار	سپاه استان	قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل استانی
شهرستان	فرماندار	سپاه شهرستان	قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل شهرستانی

تبصره ۱- سازمان در شرایط عادی، نسبت به طرح ریزی، سیاست گذاری، تنظیم و ابلاغ نظامات، ارزیابی و ارتقاء آمادگی ها، رصد و پایش و تمرین و رزمایش اقدام می کند.

تبصره ۲- سازمان در شرایط اضطراری و یا وقوع جنگ، قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل را تشکیل داده و بنا به ضرورت نسبت به ایجاد قرارگاه های تاکتیکی منطقه ای اقدام و ماموریت های واگذار شده را هدایت و راهبری عملیاتی می کند.

ماده ۱۶ - وظایف دستگاه های محوری عملیات پدافند غیرعامل

۱) فرمانداری ها و شهرداری ها موظف به ایجاد و اداره زیرساخت های مناسب شهری برای عملیات پدافند غیرعامل از قبیل پناهگاه ها و فضاهای امن، اسکان موقت، ذخایر شهری، مدیریت امور شهری، تداوم خدمات شهری هستند و همچنین به تخلیه، جابجایی و انتقال مردم کمک می کنند.

۲) سازمان آتش نشانی مسئول تامین خدمات رفع آلودگی و پدافند نوین شهری، اطفای حریق و مدیریت اجساد و ضایعات و پسمانداری و همچنین رصد و پایش مخاطرات و حوادث می باشد؛ مسئولیت پاسخ اولیه به حوادث و تهدیدات نوین بوده که با توسعه ظرفیت واحدهای Hazmat¹ (مواد خطرناک) و پدافند نوین و آموزش و تمرین و ارتقاء آمادگی اقدام می کند.

۳) سازمان فوریت های پزشکی (اورژانس) تریاژ، نجات، امداد پزشکی، انتقال و درمان اورژانسی مصدومین ناشی از تهدیدات و توانمندسازی آموزشی و مهارتی قرارگاه های عملیاتی پدافند غیرعامل را برعهده دارد.

۴) جمعیت هلال احمر مسئول جستجو و نجات، جابجایی و اسکان موقت مردم، مراقبت جمعی و تأمین، حفظ و اداره ذخایر راهبردی غذایی و توزیع مایحتاج عمومی مردم آسیب دیده و آوارگان، اداره اردوگاه های موقت اسکان در شرایط اضطراری است و به امداد پزشکی مصدومین کمک می کند.

۵) سازمان صداوسیما نسبت به اطلاع رسانی، ارتقاء سطح آگاهی مردم، اعلام هشدارهای لازم و آرامش بخشی، اقناع و هدایت افکار عمومی در شرایط اضطراری و آموزش های عمومی عملیات پدافند غیرعامل آحاد جامعه و مقابله با هم افزایی پیامدهای امنیتی جامعه در عملیات رسانه ای دشمن اقدام کند.

۶) سازمان های مردم نهاد (سمن ها) و سازمان بسیج مستضعفین با بکارگیری آحاد بسیجیان، اقشار بسیج و اصناف مردمی با مشارکت در امر سازماندهی مردم در قالب یگان های امدادی به منظور آموزش و تجهیز مردم، همکاری در

امداد رسانی و انتقال مصدومین و تخلیه و اسکان آسیب دیدگان به تسهیل مدیریت بحران (اداره اردوگاه ها و مردم، توزیع تجهیزات و مایحتاج مردم و سایر موارد) کمک می کند.

۷) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) موظف به ایجاد امنیت عمومی و کنترل عبور و مرور (تحدید منطقه) در مناطق حادثه دیده، انتظام امور و تامین امنیت جان و مال مردم در شرایط اضطراری می باشد.

۸) سایر دستگاه های اجرایی دارای واحدهای عملیاتی و تخصصی (تعمیرات، پاسخ، برگشت پذیری) حوزه های زیرساختی از قبیل؛ آب، برق، سوخت (گاز، نفت و گازوئیل)، حمل و نقل، ارتباطات و فناوری، بهداشت و درمان و سایر با سازماندهی واحدهای تعمیرات، بازرسی عملیاتی و برگشت به شرایط اولیه در وضعیت های مختلف عملیاتی پدافند غیرعامل مکلف به ایفاء نقش تخصصی خود بوده و در چارچوب ضوابط و دستورالعمل های پدافند غیرعامل موظف به اجرای موارد زیر می باشند:

۱-۸- طرح های خود حفاظتی و پاسخ و مقابله با تهدیدات را تهیه و نسبت به سازماندهی، تعیین نقش، برقراری ارتباط، آموزش، تجهیز، تمرین و رزمایش کارکنان اقدام کنند.

۲-۸- برنامه تضمین تداوم کارکردهای اساسی و خدمات ضروری و قابلیت برگشت پذیری در شرایط اضطراری را با انجام وظایف ذاتی و تخصصی خود تهیه و اجرا کنند.

۳-۸- نسبت به رصد و پایش دائمی آسیب پذیری ها و مقابله و کاهش تهدیدات درونزا و پیامدهای آن اقدام کنند.

۴-۸- نسبت به آموزش و توجیه مدیران، کارشناسان و کارکنان زیرمجموعه در خصوص وظایف خود در نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل اقدام کنند.

۵-۸- برنامه ریزی ملی و استانی، تدوین ضوابط و مقررات فنی، دستورالعمل ها و آئین نامه های مورد نیاز در اجرای نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل را پیش بینی و پیاده سازی کنند.

۶-۸- در صورت نیاز و با رعایت مصوبات قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل، امکانات و تجهیزات خود را در اختیار تیم های عملیاتی پدافند غیرعامل قرار دهند.

تبصره- سایر وظایف دستگاه های اجرایی در عملیات پدافند غیرعامل در دستورالعمل های عملیاتی و اجرایی مربوط تبیین و تشریح خواهد شد.

ماده ۱۷- بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی در شرایط اضطراری و در پاسخ به تهدیدات و مخاطرات موظف به ارائه خدمات و امکانات موجود خواهند بود؛ هزینه خدمات و امکانات ارائه شده توسط این مراکز با تأیید فرمانده قرارگاه های عملیاتی، طبق تعرفه های قانونی براساس عرف از سوی دستگاه سفارش دهنده پرداخت می شود.

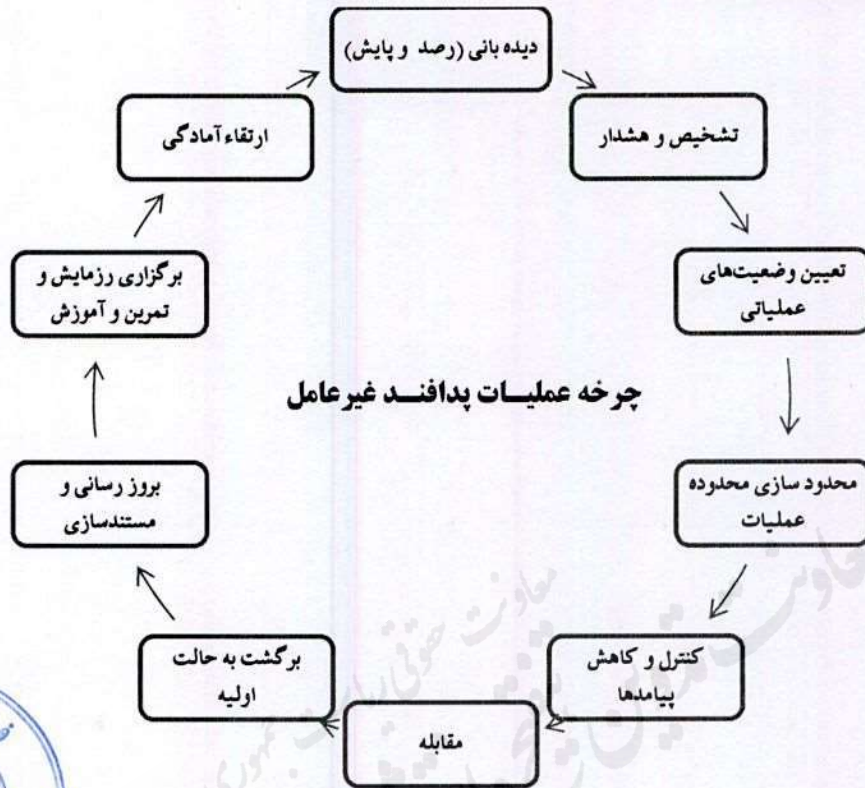
ماده ۱۸- اعتبارات مورد نیاز اجرای این نظام عملیاتی از محل اعتبارات مربوط به پدافند غیرعامل در قوانین بودجه سالانه کشور و در شرایط وقوع تهدیدات از محل اعتبارات پیش بینی شده در بند (م) ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) - برابر فرایند مصوب دولت - تامین می شود.

ماده ۱۹- سازمان با همکاری دستگاه های اجرایی ذی ربط، نظام نامه های تخصصی، دستورالعمل ها و طرح های عملیاتی مورد نیاز برای پیاده سازی این نظام را تهیه و به دستگاه های اجرایی ابلاغ می کند، دستگاه های اجرایی موظفند متناسب با جدول وضعیت های عملیاتی، دستورالعمل اجرایی مشتمل بر اقدامات پدافند غیرعامل در وضعیت های مختلف خود را در چارچوب مفاد این نظام نامه تهیه و ابلاغ کنند.

ماده ۲۰- دستگاه های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در اجرای این نظام نامه در زیرساخت ها و مراکز حیاتی و حساس و مهم را به قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل گزارش کنند و برابر مقررات، برخورد قانونی نمایند.

پیوست - چرخه عملیات پدافند غیرعامل

ماده ۲۱- قرارگاه عملیاتی پدافند غیرعامل با مستنکفین از این نظام‌نامه بنابر تَخَلّف صورت گرفته و براساس شیوه‌نامه‌ای که توسط قرارگاه تنظیم و ابلاغ می‌گردد برخورد انضباطی کرده و در صورت نیاز از طریق قوه قضائیه اقدام می‌کند.

تبصره- وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم می‌شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ با مستنکف رفتار خواهد شد.

ماده ۲۲- سازمان بر حسن اجرای این نظام‌نامه نظارت و اجرای آن را سالانه به کمیته‌ی دائمی گزارش کند.

ماده ۲۳- این تصویب‌نامه در بیست‌وسه ماده و شصت‌وهفت بند و نه تبصره در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تاریخ بیست‌وهشتم شهریورماه سال یک‌هزار و چهارصد و دو هجری شمسی به تصویب رسید.

نظام جامع عملیاتی پدافند غیرعامل کشور مشتمل بر **بیست‌وسه ماده و شصت‌وهفت بند و نه تبصره** که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

رئیس ستادکل نیروهای مسلح

و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور

سرلشکر پاسدار محمد باقری

رونوشت:

رئیس دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضائیه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس‌جمهور - رئیس دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - دبیرخانه شورای عالی (سلامت و امنیت غذایی، آمایش سرزمین، علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) فضای مجازی، معماری و شهرسازی ایران، هماهنگی ترافیک شهرهای کشور) و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور